

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMINĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

150 ani

Inchinăm acest număr din „Telegraful Român” Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu, care anul acesta a împlinit 150 ani de activitate neîntreruptă. E un eveniment însemnat nu numai pentru Institutul Teologic, ci și pentru Biserica întregă. De aceea el va fi sărbătorit după cuviință.

Viața acestui Institut este asemănătoare cu aceea a unui râu. La început — în 1811 — a fost un curs de pregătire a viitorilor preoți, primul dascăl fiind Gheorghe Lazăr. Acest curs este izvorul, ca o șuviță firavă, abia ieșită la lumină. Apoi șuvița crește și devine pârâiaș: cursurile se ridică la 2 ani de studii. Nu trece mult și școala se întărește din nou: 3 ani de studii, ca în ultimii 40 ani să aibă patru ani de studii ca și celelalte Facultăți de Teologie. La început a avut puțini profesori și puțini ucenici. Apoi profesorii s-au înmulțit și ucenicii așisderea. Azi are un corp profesoral universitar și stă sub îndrumarea I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, I. P. S. Mitropolit Vasile al Banatului, P. S. Lor Nicolae al Aradului, Valerian al Oradiei și Teofil al Clujului și ucenici din toate eparhiile Ardealului și Banatului. La început activitatea publicistică a fost mai slabă. Apoi profesorii au fost unii redactori la „Telegraful Român”, alții au scris studii, articole și cărți. Astăzi doi profesori sînt redactori. Unul la revista „Mitropolia Ardealului”, altul la „Telegraful Român” și studiile, articolele și cărțile profesorilor noștri sînt prețuite în toată Biserica Ortodoxă.

Așa izvorul plătind, a devenit pârâiaș și din pârâiaș a devenit râu — bogat în har și adevăr — alături de alte râuri ale teologiei ortodoxe.

Aici, la această școală s-au format slujitorii altarelor noastre vreme de 150 ani. Aici s-a ținut trează credința că frații despărțiți vor fi iarăși una în Biserica strămoșească. Aici s-au făurit arme ale minții și simțirii ca reîntregirea bisericească să se întărească. Aici ne străduim ca slava Bisericii noastre să fie mereu luminoasă, ca pacea să fie atotbiruitoare, ca viața să fie tot mai frumoasă, ca patria noastră scumpă să fie tot mai înfloritoare.

Institutul Teologic Universitar din Sibiu este în slujba lui Hristos, în slujba Bisericii Ortodoxe, în slujba poporului, în slujba păcii.

La 150 ani de activitate rodnică, urăm Institutului Teologic noi succese în împlinirea misiunii sale de făurar de suflete preoțești, de ctitoritor de gânduri crești-

nești, de îndrumător pe calea dreptei credințe, a Evangheliei lui Hristos, Evanghelia iubirii și a păcii.

Telegraful Român

Institutul Teologic de grad Universitar-Sibiu

Ortodoxia sibiană în sărbătoare

În anul acesta s-au împlinit 150 ani de la înființarea bătrînei școale de Teologie Ortodoxă ardeleană din Sibiu.

Împlinirea unui veac și jumătate de existență în slujba Bisericii Ortodoxe constituie un mare eveniment pentru viața religioasă a Ortodoxiei din Ardeal.

Bătrînele ziduri ale Teologiei sibiene, în cei 150 de ani, au dat multe generații de slujitori vrednici, care au servit Biserica și credincioșii cu multă demnitate și dragoste. Acești harnici slujitori, în decursul acestui veac și jumătate, s-au identificat cu aspirațiile și năzuințele credincioșilor noștri și poporului român din Ardeal.

Zidul despărțitor între credincioșii români de pe meleagurile ardelenelor — în răstimpul celor 250 de ani de separare religioasă — a adus multe frămîntări și necazuri Bisericii Ortodoxe din Ardeal. Însă ea le-a primit ca pe niște lucruri trecătoare, cu convingerea că fiii ei, răpiți prin silnicie, se vor regăsi iarăși la sînul ei de

mamă duhovnicească împreună cu ceilalți fii.

Mult așteptata întoarcere la Biserica strămoșească a clerului și credincioșilor foști greco-catolici s-a și împlinit la 21 octombrie 1948, în cetatea istorică Alba-Iulia, a vechii mitropolii a românilor ortodocși din Ardeal, prin voința liber exprimată a clerului și credincioșilor fostei Biserici greco-catolice.

De la această dată, bătrîna școală teologică din Sibiu și-a deschis larg porțile și pentru fiii preoților și credincioșilor reveniți, ca astfel să se poată adăpa de la izvoarele Ortodoxiei, în ceea ce privește concepția de credință ortodoxă și trăire în duhul ortodox.

Prin cursurile de îndrumare, inițiate la această școală teologică cu toți slujitorii vechi ortodocși și noi ortodocși, s-a urmărit cunoașterea deplină a comorilor spirituale ale Ortodoxiei și sudura actului de reîntregire bisericească. Și într-adevăr, a-

(Continuare în pag. 2)

Ortodoxia sibiană în sărbătoare

(Continuare din pag. 1)

ceste obiective au fost atinse cu prisosință — prin strădania și dragostea profesorilor de la această școală.

Din pragul acestei aniversări se cade să ne îndreptăm recunoștința noastră, a celor de azi, față de toți ostenitorii bătrânei școli teologice sibiane — la împlinirea unui veac și jumătate — și să le prețuim cu dragă inimă truda și munca lor neobosită în slujba sfintei noastre Biserici drept măritoare și patriei noastre scumpe, Republica Populară Română.

Prot. stavr. TRAIAN BELAȘCU
vicar arhiepiscopesc

Institutul Teologic (Scurt istoric)

Dacă în acest moment de popas sărbătoresc pentru școala teologică de la Sibiu, ne îndreptăm privirile spre trecutul ei, observăm că dezvoltarea ei s-a făcut asemenea grăuntelui de muștar din frumoasa parabolă a Mîntuitorului: de la forme reduse și modeste la amploarea unui așezământ matur și în plină desfășurare a puterilor sale.

Purtat în gînd încă de episcopul Ghedeon Nichitici care nutrea în sufletul său ideea întemeierii unui institut de bogoslovi, Institutul teologic din Sibiu a luat ființă în pragul veacului al XIX-lea, și anume la 15 martie 1811, ca prima școală pentru pregătirea preoților ortodocși români din Transilvania. Înainte de începutul veacului trecut, românii ortodocși din această parte a țării noastre n-au avut parte de posibilitatea să întrețină școli proprii pentru pregătirea clerului ortodox.

Inercarea făcută de episcopul Ghedeon Nichitici este prefăcută în faptă de episcopul Vasile Moga, care înființează, în 15 martie 1811, un *curs clerical* cu o durată de 6 luni.

Dintre cei dintîi dascăli, care au lucrat la Școala de Teologie de la Sibiu, a făcut parte Gheorghe Lazăr, care reintors de la Viena unde studiasse teologia, ținea la Sibiu anual cîte două cursuri de cîte 6 luni cu candidații la preoție. Dar în anul 1816 Gh. Lazăr a trecut în Țara Românească, pentru a organiza la București Școala de la Sf. Sava. Pentru această faptă vrednică a sa, el este socotit cu drept cuvînt, în istoria culturii românești, ca întemeietorul învățămîntului superior.

Pentru buna întocmire și activitate a școlii de pregătire a clericilor ortodocși din Sibiu, s-a întocmit proiectul de funcționare a acestei școli. După rînduiala stabilită de acest proiect, în această școală urma să fie primiți numai absolvenți ai unei școli medii. Durata cursurilor era fixată la 5 ani. Pentru primii 2 ani se prevedea studierea filozofiei, iar în ceilalți ani urma să fie predate și însușite disciplinele teologice.

Dar acest frumos proiect nu s-a putut împlini din cauza stării vitrege, în care se găsea Biserica Ortodoxă din Transilvania în timpul feudalismului habsburgic: ea era socotită numai ca Biserica tolerată (îngăduită). În astfel de condiții, dezvoltarea școlii teologice de la Sibiu s-a putut face numai cu pași modeste.

După plecarea lui Gh. Lazăr, cursul clerical de la Sibiu avea doi profesori: Ioan Moga și Moise Fulea, iar cursurile durau tot șase luni. Ce dintîi preda timp de 3 luni un scurt tratat de Dogmatică și alte 3 luni un tratat de Morală, iar cel de-al doilea preda cîntările bisericesti, tipicul, scrierea, citirea, aritmetica și „manuarea protocoalelor matriculare”.

Așa a funcționat școala de teologie de la Sibiu pînă la venirea Mitropolitului Andrei Șaguna.

În 1846, cursurile își întind durată la 1 an și se introduc materii noi: Gramatica Limbii romîne, Metodica și Exegeza. Ele s predate tot de cei doi profesori pomeniți mai sus. Dar I. Moga demisionează în 1848, iar M. Fulea face același lucru în 1849. În locul celui dintîi vine I. Hannia, iar după cel de-al doilea tînărul Dr. Gh. Paंतazi.

În 1852, cursul clerical se extinde la 2 ani. În anul școlar 1862/63, cursul clerical se extinde la 3 ani. În toamna lui 1864, seminarul a fost așezat în clădirea din str. Măcelarilor (azi 1 Mai) pe locul de acum. Abia la începutul anului școlar 1861/62 se înfiripează un corp profesoral format din 4 profesori definitivi și 1 instructor de cîntări bisericesti: Ioan Hannia, Nicolae Popea (numit în 1856), Ioan Popescu și Zaharia Boiu (ambii cu studii la Lipsca și numiți în 1861) și instructorul de cîntări Ioan Dragomir.

În această formă dar cu cadre îmbogățite funcționează Institutul pînă în 1921, cînd cursurile se extind la 4 ani, ca în 1924 să primească numele de Academia Teologică „Andreiană”.

Programul de învățămînt era la fel cu cel de la Facultățile de teologie, față de care avea avantajul că dădea studenților și pregătire liturgică, tipiconală și administrativă, necesară unui viitor preot, precum și o îngrijită educație duhovnicească.

Dezvoltarea și desăvîrșirea acestei școli se datorește mai ales oblăduirii părintești date de către doi viadici: Mitropoliții A. Șaguna și N. Bălan, care s-au îngrijit în chip deosebit de soarta ei.

Pe vremea lui Șaguna cursurile s-au ridicat la 3 ani, s-au tipărit manuale la diferite discipline, au fost pregătiți profesorii necesari, încît Institutul Teologic a putut pregăti preoți la nivelul nevoilor de atunci ale Bisericii noastre.

Mulțumită purtării părintești de grijă a Mitropolitului N. Bălan, Academia Teologică din Sibiu își sporește renumele și ajunge să întru-nească toate condițiile unei școli de rang universitar. Nenumăratele și stăruitoarele demersuri ale corpului profesoral, ale Consiliului arhiepiscopesc, ale Adunării eparhiale și ale Mitropolitului N. Bălan personal, de a se acorda academiei rangul și drepturile cuvenite, își găsesc împlinirea abia în 1943, cînd Academia Teologică din Sibiu este ridicată la rang universitar și primește dreptul de a acorda studenților și Diplomă de Licență.

După instaurarea regimului nostru democrat popular, și anume în 1948, în urma reorganizării învățămîntului teologic de la noi, școala teologică de la Sibiu primește numele de Institut Teologic de grad universitar, avînd în cadrul lui și un Centru de îndrumare a preoților.

Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu pregătește preoți pentru cele 5 Eparhii din Ardeal și Banat. El formează pe viitorii preoți în duhul Ortodoxiei, al păcii și al înfrățirii interconfesionale. El cultivă în sufletul lor iubirea de patrie și popor. Prin Cursurile de îndrumare și la Conferințele protopopești de orientare, profesorii Institutului Teologic orientează clerul ardelean în problemele bisericesti și de actualitate.

Sub îndrumarea ierarhilor din Ardeal și Banat, sub călăuzirea nemijlocită a mitropolitului Nicolae Bălan (pînă în 1955), apoi a I. P. S. mitropolit Iustin (1956—57) și azi a I. P. S. nostru mitropolit Nicolae Colan, Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu a format slujitori ai altarelor, devotați Bisericii și buni cetățeni ai patriei noastre scumpe, Republica Populară Română.

C. SIRBU

Relații cu Biserica Ortodoxă Rusă

Institutul Teologic Universitar din Sibiu are legături cu Biserica Ortodoxă Rusă de la începutul activității lui pînă astăzi. Amintim aici numai cîteva momente ale acestor legături.

Cel dintîi dascăl al seminarului, Gheorghe Lazăr, a tradus în romînește tratatul despre „Teologia creștină” a mitropolitului Platon al Moscovei. Tipărirea lui însă n-a fost aprobată de autoritățile habsburgice.

Istoria bisericescă — scrisă de Mitropolitul Andrei Șaguna — are cuvinte de laudă pentru Biserica rusă. Teologii ruși traduc și tipăresc în l. rusă „Compediul de drept bisericesc” — scris de Șaguna — și arată prețuire față de statutul organic șagunian. Din Rusia vin să îmbogățescă Biblioteca Institutului multe cărți de teologie și opere ale Sf. Părinți. Istoricii bisericesti ruși se ocupă de Biserica Ortodoxă din Transilvania și de relațiile ei cu Biserica Rusă.

Profesorii de la Institutul Teologic din Sibiu: Nicolae Colan, Silviu Dragomir, Ion Lupaș, I. Beleuță, T. Bodogae, M. Șesan, Ch. Pistrui, C. Sirbu, I. Todoran, ș. a. prezintă fapte din istoria Bisericii Ruse, viața și opera marilor teologi ruși, legăturile dintre Bisericile noastre.

„Mărturisirea Ortodoxă” a mitropolitului Petru Movilă de la Chiev e tipărită la Sibiu prin osteneala prof. Pavel Roșca. La fel se tipăresc traduceri din teologi ruși, ca: Mitropolitul Nicolae de Krutički, Bulgakov, Glubocovski, ș. a.

„Revista Teologică” (redactor: Nicolae Colan, apoi Gr. T. Marcu), „Mitropolia Ardealului” (redactor: Gr. T. Marcu) și „Telegraful Român” (redactor: N. Mladin) publică studii și articole despre relațiile culturale și bisericesti romino-ruse și despre starea actuală a Bisericii Ruse. „Revista Patriarhiei de Moscova” aduce regulat la Biblioteca Institutului Teologic Universitar din Sibiu icoana vieții Bisericii Ortodoxe Ruse.

Astfel profesorii Institutului Teologic au cultivat de la început pînă astăzi legături cu teologia rusă și cu Biserica Ortodoxă Rusă. Ei au făcut cunoscută viața și teologia acestei Biserici, ajutorul ce l-a primit mereu Biserica noastră de la Biserica soră rusă, și au cultivat în sinul preoțimii și credincioșilor admirația și dragostea față de Biserica Ortodoxă Rusă și prietenia față de poporul rus. La rîndul lor teologii ruși au cercetat istoria Bisericii noastre și a relațiilor bisericesti romino-ruse, au prezentat scrierile tipărite la Sibiu, răspunzînd la prețuire cu prețuire, la dragoste cu dragoste.

Pe lângă legăturile acestea, Institutul Teologic Universitar din Sibiu s-a bucurat și de vizita P. F. Patriarh Alexei din iunie 1947. Atunci P. Fericirea Sa a vizitat Institutul, cu capela și Biblioteca lui, a fost întîmpinat cu un program festiv și a dat binecuvîntarea patriarhicească, lăudînd buna organizare a Institutului.

Mitropolitul Nicolae de Krutički — la propunerea Institutelor Teologice Universitare din București și Sibiu — a fost declarat în septembrie 1954 doctor în teologie al celor două Institute Teologice romînești. Cu prilejul acela, mitropolitul Nicolae a vorbit despre Mitropolitul Petru Movilă și despre legăturile dintre Biserica Ortodoxă rusă și romînă.

Am amintit numai cîteva din faptele, ce gră-

Cîntarea bisericească în Institutul teologic din Sibiu

Cît de dulce și de înmiresmată este cîntarea bisericească ortodoxă!

Izvorită din vechea cîntare greacă și din cîntarea veche evreiască, cîntarea slujbelor bisericești ortodoxe a primit în curînd o înfățișare nouă și un cuprins nou, creștinesc.

Peste tot, la ortodocșii romîni, ca și la alte popoare ortodoxe, cîntarea bisericească a îmbrăcat un pronunțat caracter popular. În Ardeal, mai ales, unde cîntăreții bisericești învățau să cînte la strună, prin tradiție, în mod firesc doina populară a influențat cîntarea liturgică. De aceea unele melodii ale sfetinelor și ale pripelelor de la polileu sună și astăzi ca niște adevărate doine înbisericate.

Dar, prin faptul că în decursul timpului cîntarea liturgică a primit influența cîntecului popular această cîntare nu și-a pierdut caracterul religios. Ca și în trecut în sufletul celor ce le ascultă, sau le cîntă, cîntările bisericești trezesc smerenie, evlavie și dragoste creștină. Aceste cîntări sînt adevărate rugăciuni.

În multe biserici credincioșii cîntă cîntările Liturghiei cu toții, împreună. Prin aceasta ei se simt mai înfrățiți, mai uniți în credință și în dragoste. Cîntarea împreună le umple inimile de o căldură și de o pace, pe care auzirea cîntării unui cîntăreț singuratic nu le-ar putea-o da.

Cuvintele „în Biserica mării Tale stînd, în cer ni se pare a fi” sînt îndreptățite și datorită cîntării bisericești, dar mai ales datorită cîntării împreună, în comun.

În toată vremea, de altfel, cîntarea a fost socotită drept cea mai de seamă podoabă a slujbelor bisericești. Mai ales prin cîntare aceste slujbe sînt atît de frumoase și de alese.

Dar în același timp cîntarea bisericească este și un mijloc de cunoaștere a adevărurilor de credință. Nu numai din „credeu”, ci și din cîntarea „Unule născut” învățau credincioșii că Fiul este de o ființă cu Tatăl. Iar din cîntarea „Cuvine-se cu adevărat” învățau că Sfînta Fecioară este mai presus de heruvimi și de serafimi. Și alte multe asemenea învățături ne împărtășesc cîntările Bisericii.

Un rol deosebit în promovarea cîntării bisericești ardelene l-a avut Institutul Teologic din Sibiu. Absolvenții acestei școli, care a împlinit 150 ani de activitate, au fost, în majoritate, răspînditori vrednici ai cîntărilor învățate pe băncile școlii. Profesorii lor de muzică bisericească se numără dintre cei mai renumiți compozitori înaintași romîni. Amintim aci pe Gheorghe Dima și pe Timotei Popovici, ca unii care au învățat pe ucenicii lor și meșteșugul conducerii corului, încît unii dintre acești ucenici ai lor au reușit să înființeze în comunele mari coruri renumite.

Fără să fi fost un tot atît de mare compozitor, Dimitrie Cunțan trebuie amintit însă ca cel ce, pentru prima oară, a fixat pe note și a tipărit cîntările bisericești ardelene.

Modest ca fel de viață, dar un talentat pedagog al cîntării bisericești a fost blajinul Candid Popa, profesorul multor serii de absolvenți ai Institutului de la Sibiu.

De asemenea, deși a funcționat scurt timp, se cade a fi amintit și profesorul Petru Gherman ca

iesc despre legăturile dintre Institutul Teologic Universitar din Sibiu și Biserica Ortodoxă Rusă. Ele arată clar că aceste legături au fost rodnice pentru teologia sibiiană și pentru dezvoltarea Institutului. Ele sînt o parte din legăturile bisericești romîno-ruse. În felul acesta Institutul Teologic din Sibiu a adus contribuția sa la întărirea relațiilor bisericești dintre Bisericile surori și la adîncirea prieteniei față de poporul rus. Această prietenie se bazează astăzi pe lupta comună pentru pace și pentru viața cea nouă.

Pr. CHIRIE PISTRUI

unul care a fost un strălucit cîntăreț solist, dirijor de cor și compozitor talentat.

Și astăzi în Institutul Teologic din Sibiu cîntarea bisericească este prețuită după cuviință. Studenții Institutului sînt învățați să îndrăgească mai cu seamă cîntarea bisericească executată în comun și cîntarea corală propriu zisă. În orele de cor ei învață atît înălțătoare compoziții muzicale liturgice de Ciprian Porumbescu, Gheorghe Cucu, Dimitrie Chiriac și alții, cît și avîntate cîntece care slăvesc viața nouă a patriei noastre.

Și aici, la cor, ca și în cadrul tuturor disciplinelor ce se predau, studenții teologi din Sibiu învață și se deprind să fie buni creștini, dar și cetățeni adevărați.

Corul studenților teologi, pe lângă programele de la serbări, cîntă Sf. Liturghie în multe sărbători la Catedrala din Sibiu și la vizitații canonice, sau slințiri de biserici.

Institutul Teologic Universitar din Sibiu, prin lucrarea profesorilor de muzică bisericească și prin formarea preoților, a răspîndit în Arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu aceeași cîntare bisericească, izvorită din tradiția locală, înmulțită însă prin compoziții noi corale și prin unele melodii psaltice (la Sf. Liturghie). În felul acesta pretutindeni în bisericile noastre „cu un glas și o inimă” preamărim pe Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt —, pe Maica Domnului și pe sfinții cei bineplăcuți Domnului.

GH. Ș.

Curtea Institutului Teologic de grad Universitar-Sibiu

Institutul Teologic și reîntregirea bisericească

În octombrie a. c. se împreună două sărbători: la 15—16 octombrie — 150 ani de activitate a Institutului Teologic Universitar din Sibiu; la 21 octombrie — 13 ani de la refacerea unității bisericești a romînilor ortodocși din Transilvania. De aceea se cade să arătăm legătura strînsă dintre aceste două sărbători, dintre Institutul Teologic și reîntregirea bisericească. În felul acesta vom aduce cea mai potrivită cinstire și Institutului Teologic și marelui act al reîntregirii bisericești din octombrie 1948.

Institutul Teologic Universitar-Sibiu a adus o contribuție însemnată și înainte de actul reîntregirii și după el: înainte de 1948 lucrînd pentru pregătirea acestui act istoric, după 1948 lucrînd pentru consolidarea lui.

Pregătirea actului reîntregirii bisericești s-a făcut întii prin formarea temeinică a viitorilor preoți prin școală. Sufletul mare al acestei școli, rupt din sufletul atitor dascăli conștienți de chemarea lor, a contribuit la formarea lor duhovnicească și morală. Preoții ieșiți de pe băncile acestei școli cu o aleasă educație, au devenit apostoli însușești ai Ortodoxiei și prin aceasta și apostoli ai refacerii unității bisericești. Pe lângă aceasta mai putem adăuga și faptul că preoțimea, bine pregătită la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, n-a fost crescută în spiritul unui confesionalism îngust și fanatic, ci într-un duh generos caracteristic Ortodoxiei, într-un duh de dragoste frățească, căutînd întotdeauna legături frățești cu frații gr.-catolici. Aceasta a contribuit în mare măsură la lămurirea adevărului ortodox printre frații din „cealaltă strună”. Și în vremurile mai apropiate de noi preoțimea veche ortodoxă, prin spiritul larg al înfrățirii duhovnicești în care a fost formată și crescută la Institutul Teologic Universitar din Sibiu era

aceea care avea întotdeauna inițiativa și căuta apropierea de preotul gr. catolic pentru o lucrare armonioasă pe linie bisericească și socială. Cite prietenii nu s-au încheat în cursul atitor ani între preoții celor două confesiuni din Ardeal, prietenii adevărate și sincere al căror scop era înălțarea Bisericii și a poporului! Iubirea de frate cu toată deschilinirea nu și-a pierdut căldura, nu s-a răcit! Tot romîni și frați am rămas chiar dacă interese străine ne-au despărțit în două biserici!

O altă latură sub care se poate urmări rolul Institutului Teologic Universitar din Sibiu la acțiunea pentru unitatea religioasă este bogata lucrare scriitoricească a profesorilor și absolvenților acestei școli. Prin ziarul și revistele timpului, mai ales în Telegraful Român ca și prin cărțile scrise, au fost dezbătute toate problemele care priveau chestiunea unirii de la 1700 cu toate urmările ei grele pentru credincioșii romîni. În toate aceste scrieri s-a arătat primejdia schimbării „legii strămoșești” prin introducerea în slujbele bisericești a unor practici liturgice rom. catolice. Se preciza de altă parte adevărul că singură Biserica Ortodoxă este păstrătoarea adevărului dumnezeiesc întreg și nefalsificat. Se arăta în aceste articole și în aceste cărți că învățătura Mintuitorului ne-a fost transmisă prin învățătura Sf. Apostoli, prin scrierile Sf. Părinți bisericești și prin sinoadele ecumenice. Biserica catolică s-a abătut de la adevărul ortodox prin deșinirea unor învățături sau dogme, străine de învățătura adevărată a Mintuitorului. Ea a fost și cauza ruperii unității sufletești printre creștini. Se mai arată în aceste scrieri că unirea de la 1700 n-a fost expresia voinței poporului, n-a fost un act făcut din convingere, ci a fost un act

(Continuare în pag. 4)

Institutul Teologic și reîntregirea...

(Urmare din pag. 3)

politic care s-a realizat numai cu sprijinul împăraților habsburgici de la Viena. Însă în mijlocul nenumăratelor primejdii și curse care s-au întins asupra poporului român prin unirea de la 1700, el a rămas neclintit în credința sa ortodoxă. Aceasta e meritul în cea mai mare parte a Institutului Teologic Universitar din Sibiu care a știut ca prin preoții ieșiți de pe băncile lui să menție mereu aprinsă flacăra credinței ortodoxe în sufletul tuturor preoților și credincioșilor români din Ardeal. Și uniți și neuniți se rugau aceluiaș Dumnezeu, țineau aceleași sărbători și se rugau cu duh și cu Dne miluiește-ne între anii 1700—1900. Prin această acțiune de înfrățire s-a ajuns ca chiar unii tineri gr. cat. crescuți și educați la Roma să nu se considere a fi catolici ci de „lege strămoșească”. Un Samuil Micu Clain, teolog unit, avea multe legături printre reprezentanții clerului ortodox din Sibiu și își petrecea mult timp chiar la Sibiu. A mers până acolo cu nesocotința dogmelor catolice încît a cerut voturile ortodocșilor spre a fi ales episcop neunit. Petru Maior, mare istoric, era și el foarte iubit de neuniții de la Sibiu și la alegerea episcopului ortodox din toamna anului 1810 — după cum zice un istoric — „era în mare propus că ar fi și el printre aspiranții la episcopie”.

În chip deosebit de temeinic a fost arătat adevărul despre „unirea de la 1700” și despre nevoia refacerii unității bisericești de către profesorii: Nicolae Popea în cartea „Vechea Mitropolie Ortodoxă a Transilvaniei” (1870); Dr. Ilarion Pușcariu în cartea „Manualul de Istorie bisericească”; Dr. I. Crișan în „Istoria uniației”; Dr. I. Lupăș în „Istoria bisericească” și în studii variate, etc.

Acela însă prin care s-a realizat într-o formă cu totul desăvîrșită și măreață lucrarea Institutului Teologic Universitar din Sibiu în acțiunea pentru unitatea bisericească din Ardeal, a fost profesorul și mai tirziu Mitropolitul Nicolae Bălan, sub arhipăstorirea căruia această școală și-a ajuns deplina ei dezvoltare. În cursul celor 50 de ani de activitate ca profesor și mai apoi ca mitropolit a urmărit ca un ideal scump împlinirea visului pe care l-a realizat: reîntregirea Bisericii ardelenice. „Nu vom da odihnă oaselor noastre — zicea Mitropolitul Nicolae Bălan — pînă ce nu vom fi iarăși una, pînă ce nu se va înlătura răul hărăzit de vitregia vremurilor și fiii aceleiași maice bune nu se vor întoarce la sinul cald, dornic de a-i îmbrățișa pe toți”. Insuflit de măreția luptei pentru refacerea unității sufletești a românilor pe care s-a angajat s-o ducă pînă la biruința finală, face această juruință, acest legămînt în fața neamului întreg, juruință care s-a și împlinit prin epocalul act de la 21 oct. 1948.

În climatul de libertate creat în țara noastră după 23 august 1944, contribuția Institutului Teologic Universitar din Sibiu la acțiunea pentru unitatea bisericească din Ardeal se face mai vie, mai simțită și mai susținută. Profesorii Institutului Teologic Universitar din Sibiu își dau toată silința ca prin lecțiile de la catedră bine pregătite și prin activitatea duhovnicească să contribuie în cea mai mare măsură la formarea religios-morală a studenților. Momentul înfrățirii se apropia. Cu începutul anului 1948 toate forțele și întreg corpul profesoral al Institutului Teologic din Sibiu a fost mobilizat în acțiunea de readucere acasă a fraților despărțiți. Prin scrisul lor profesorii Institutului Teologic Universitar din Sibiu vesteau că clerul și credincioșii sînt gata, că toate sînt pregătite și împlinite pentru ca evenimentul care avea să se întimplă să poată fi îmbrățișat cu toată căldura de întregă Biserica Ortodoxă Română. Amintim, printre alții, pe prof. N. Mladin,

Legătura cu credincioșii

Se-nțelege că Institutul Teologic din Sibiu, pregătind pe viitorii preoți și fiind luminător al preoțimii, a avut legături mai strînse cu preoții. Totuși el a păstrat legătura și cu credincioșii.

Studenții teologi și preoții au dus numele Institutului între credincioși. Aceasta a fost o legătură mijlocită. Institutul însă a avut și legături directe cu credincioșii. Aceasta pe două căi: a cuvîntului și a scrisului.

Profesorii Institutului au slujit în diferite biserici și au predicat, au ținut conferințe religioase în parohii. În felul acesta ei au transmis credincioșilor dreapta învățătură a Bisericii noastre și îndemnul de lucrare în duhul iubirii și păcii lui Hristos. Cu prilejul acestor slujiri, profesorii au stat de vorbă cu credincioșii, aflînd gîndurile și simțămintele lor, cunoscînd astfel situația și năzuințele credincioșilor. De aceea aceste întîlniri au avut un folos îndoit: credincioșii au primit cuvîntul dreptei credințe, profesorii au luat contact cu viața reală, cu sufletul credincioșilor.

Prin scris Institutul s-a adresat credincioșilor fie cu articole în foile religioase, fie cu broșuri. Unii profesori au fost redactori la „Telegraful Român” sau la alte foi religioase. Alții au publicat articole de explicare a Sf. Scripturi, a Sfințelor slujbe, a învățăturilor Bisericii. În broșuri s-au tilcuit multe lucruri pe înțelesul credincioșilor, ca: Tatăl nostru, Fericirile, Sfintele Taine, Rugăciunea, Cinstirea Maicii Domnului ș. a. Nu trebuie să uităm Catehismul creștinului drept-

M. Șesan, Gr. Marcu, Em. Vasilescu, S. Vlad, N. Neaga, C. Sirbu și Șt. Lupșa, care prin articole temeinic scrise dezbat problema unirii și arată adevărul Ortodoxiei și necesitatea reîntregirii bisericești.

Deosebit de valoroasă a fost contribuția Institutului Teologic Universitar din Sibiu în perioada desfășurării actului de unificare religioasă printr-o participare masivă a întregului corp profesoral, împreună cu o parte a personalului administrativ, în activitate pe teren, în misiuni, în diferite parohii. N-a fost pierdută nici o ocazie pentru ca momentul istoric să-și poată da roade cît mai imbelșugate. Unii profesori au făcut parte din comitetele de unificare bisericească și au activat pe teren în diferite parohii, slujind și predicînd și ajutînd în felul acesta lucrarea de revenire a fraților gr. catolici. Institutul Teologic Universitar din Sibiu a fost pretutindenea prezent, în primele linii ale luptei, activ și hotărît în acțiune prin profesorii săi destoinici și cu dragoste de adevărați părinți față de clerul și credincioșii reveniți. Prin articolele și broșurile care s-au scris de către profesorii Institutului Teologic Universitar din Sibiu, evenimentul epocal al Reîntregirii este salutat ca evenimentul celei mai mari biruinți.

Și condițiile bisericești favorabile revenirii sînt o incununare firească a activității neobosite desfășurate de profesorii acestui Institut. Lupta aceasta pentru păstrarea legii strămoșești și pentru unitate în legea strămoșească timp de două veacuri și jumătate este cel mai măreț titlu de glorie nu numai a clerului și credincioșilor gr. catolici, ci a întregului cler vechi ortodox format la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Dar activitatea Institutului Teologic Universitar din Sibiu în lucrarea de consolidare a actului de unificare nu s-a oprit aici. Institutul Teologic Universitar din Sibiu a înțeles că misiunea lui în lucrarea de consolidare a reîntregirii bisericești este și aceea de a primi cu cea mai mare dragoste și înțelege între zidurile sale și în corpul său profesoral pe profesorii și studenții reveniți, făcîndu-i pe toți să simtă că mărturisesc o singură credință:

credincios (1956), care cuprinde pe scurt toată învățătura Bisericii noastre. De asemenea cartea „Cînd frații sînt împreună”, care lămurește de ce reîntregirea bisericească este după voia lui Dumnezeu, după voia clerului și credincioșilor, după poruncile istoriei.

La articolele din foile religioase și la scrieri, trebuie să adăugăm articolele din Indrumătoarele bisericești, care în fiecare an duc în casele creștinilor cuvînt de îndrumare duhovnicească și cetățenească.

Cuvîntul și scrisul profesorilor nu aducea numai învățătura cea dreaptă, ci dădea glas și năzuințelor credincioșilor noștri. Așa: dragostei lor pentru „legea strămoșească”, bucuriei lor pentru că frații sînt iarăși împreună, strădaniei lor pentru pace și pentru înflorirea patriei. Toate aceste gînduri și fapte frumoase — și alte multe — au fost oglindite în cuvîntul și scrierile profesorilor de teologie. Dacă ar fi să facem o listă a predicilor, conferințelor, articolelor și cărților, ce s-au adresat credincioșilor, am avea mii de titluri. Ne mărginim însă la aceste constatări generale, din care se vede că Institutul n-a fost rupt de realități, ci a păstrat legătura cu viața credincioșilor, cu viața poporului. El a fost îndrumător, dar și părtaș la viața credincioșilor. El a fost alături de popor în vrerea lui de mai bine, în munca lui pentru viața cea nouă, în lupta lui pentru pace.

N. MLADIN

una, sfîntă, sobornicească și apostolească. Și prin această lucrare Institutul Teologic Universitar din Sibiu a adus o contribuție de seamă la cimentarea unificării bisericești între profesorii reveniți și cei vechi ortodocși și între studenții reveniți și cei vechi ortodocși.

În anii care au urmat unificării bisericești profesorii Institutului Teologic Universitar din Sibiu au dezvoltat o activitate deosebit de folositoare pentru consolidarea unificării bisericești și la cursurile de îndrumare preoțească, ținute la Sibiu, unde s-au întîlnit pentru întîia oară preoții foști gr. catolici cu preoții vechi ortodocși. Aceeași contribuție au adus-o la conferințele protopopești de orientare. În acest timp profesorii Institutului Teologic Universitar din Sibiu au publicat mai mult de 100 de articole, studii și cărți în care au înfățișat importanța actului unificării bisericești nu numai din punct de vedere religios, dar și din punct de vedere patriotic.

Institutul Teologic Universitar din Sibiu are satisfacția să constate, acum la împlinirea unui veac și jumătate de existență, că lupta pe care a purtat-o pentru Ortodoxie, pentru păstrarea neschimbată a legii strămoșești, pentru întoarcerea fraților gr. catolici la sinul Bisericii Ortodoxe, ca și pentru consolidarea actului unificării, a fost purtată cu izbîndă, în duhul Evangheliei lui Hristos, în duhul păcii și al dragostei frățești.

Acest popas sărbătorec ne face totodată să ne plecăm cu smerenie fruntea, în semn de adîncă pietate și cinstire, înaintea tuturor acelor vrednici slujitori la altarul Ortodoxiei, profesori și studenți ai Institutului Teologic Universitar din Sibiu, care au luptat și au pătimit pentru realizarea acestui vis de aur, unirea sufletească a tuturor credincioșilor români din Ardeal. Munca și jertfa lor va rămînea înscrisă cu litere de aur în cartea reîntregirii noastre bisericești din Ardeal!

Profesorii Institutului Teologic Universitar din Sibiu nu vor pregeta să slujească și în viitor cu vreme și fără vreme, după cuvîntul Evangheliei, poporul român, Republica Populară Română și Biserica Ortodoxă Română pe veci întregită!

AL. MOISIU